
інспекція у Тернопільській області контролює лише цінні землі, тобто природоохоронного призначення та водного фонду – прибережні захисні смуги. Але, по деяких позиціях видно, що кількість порушень зменшилася, як наприклад, з браконьєрством на річках. Та в більшості випадків цифри і суми накладених штрафів ні про що не говорять, адже проблема залишається невирішеною. Тож сміло можна сказати, що державні органи мало що самостійно роблять, і звітують про вирішення проблем, на які їм вказали саме громадські активісти.

Література:

1. Статистичні та звітні матеріали Державної екологічної інспекції в Тернопільській області.
2. Каплун І.Г Сільськогосподарське природокористування / І.Г. Каплун // Природокористування. Навчальний посібник.– Тернопіль: Редакц.- видавн. відділ ТНПУ, 2015 – С. 125-150.
3. Тернопільщина: цілі і потенціал сталого природокористування / [Царик Л.П., Стецько Н.П., Каплун І.Г., Новицька С.Р. та ін] – Тернопіль: Тайп, 2016. – 498 с.
4. Царик Л.П., Федунік Б.Я., Мариняк Я.О., Заставецька О.В., Основи екологічних знань. –Тернопіль, 1995.
5. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика / Л.П. Царик. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. - 256 с.

Вовк В., студент

Науковий керівник: к.б.н., доцент Лісова Н.О.

**ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
БРОДІВСЬКОГО РАЙОНУ**

Зміни у довкіллі відбуваються під впливом природних і зумовлених діяльністю людини антропогенних факторів. Пізнання цих змін неможливе без виокремлення антропогенних процесів на фоні природних, для чого і організують спеціальні спостереження за різноманітними параметрами біосфери, які змінюються внаслідок людської діяльності.

Екологічні проблеми займають першочергове місце в житті сучасного людського суспільства. Інтенсивне і нерациональне

використання природних ресурсів, забруднення навколишнього природного середовища, все це приводить до екологічної кризи. Втручання людини у природні процеси різко зростає і може спричиняти зміну режиму ґрунтових і підземних вод у цілих регіонах, поверхневого стоку, структури ґрунтів, інтенсифікацію ерозійних процесів, активізацію геохімічних та хімічних процесів у атмосфері, гідросфері та літосфері, зміни мікроклімату тощо.

Оскільки вплив господарської діяльності людини на навколишнє природне середовище невпинно зростає, нами досліджено еколого-географічний стан Бродівського району Львівської області.

Територія Бродівського району простягається з півночі на південь на 53 м, з сходу на захід на 49, займана площа 1162 кв.км, що становить 5,3% території області. Рельєф Бродівського району досить розчленований у результаті складного шляху розвитку і різноманітності геологічної будови. За рівнем висот всю територію району можна розділити на дві основні частини: низовинну і височинну. 90 % площі району займають опідзолені ґрунти вони найбільш поширені на даній території. Рослинний покрив району можна поділити на чотири угруповання: ліси, луки, болотна і культурна рослинність. Розглядаючи тваринний світ як складову частину природного краєвиду, його варто характеризувати за основними біотипами, якими в районі є: ліси, річкові заплави і водойми, поля і населені пункти [2].

Найбільший відсоток забруднення атмосферного повітря Бродівського району від стаціонарних джерел припадає на підприємства УМГ «Львівтрансгаз» та ДП «Львівгазвидобування». УМГ «Львівтрансгаз» викидає діоксиду азоту 1199,826, вуглецю оксиду 2516,643, сірки діоксиду 0,066 забруднюючих речовин. А також резервуарний парк ЛВДС «Броди» нафтопроводу «Дружба», меблеве підприємство «Явір» ІТОГ, деревообробний цех ДЛГ [3].

Проблема з водними ресурсами є чи не одною з найголовніших у Бродівському районі. Основними з них є забруднення русел і заплів річок сміттям, яке люди викидають із своїх домівок, а також скид неочищених та недостатньо очищених вод. Це пов'язано із застарілими очисними спорудами, які потребують ремонту і оновлення.

Поверхневі води нашого регіону на даний час продовжують належати до числа найбільш забруднених природних ресурсів. На екологічний стан поверхневих вод впливають різноманітні фактори, які тісно взаємопов'язані, а саме: забруднення ґрунтів, атмосфери, зміна ландшафтно-ї структури та техногенне перевантаження території, неефективна робота каналізаційно-очисних споруд, не винесення в природу і картографічний матеріал прибережних захисних смуг і водоохоронних зон а також їх недодержання насамперед в населених пунктах, що спостерігається. У м. Броди значна частина приватного сектору не каналізована. В 2012 році в басейні р. Стир зменшився скид зворотних вод в поверхневі водні об'єкти - на 1 млн.м³ в порівнянні з минулим роком [1].

Головними чинниками, які дестабілізують екологічно безпечний стан земель, зокрема с/г угідь, є низка порушень природоохоронного і земельного законодавства, які допускаються при її використанні. Не розроблена і не впроваджується адекватна система заходів з охорони земель. Поширюються деградаційні процеси ґрунтів, насамперед водна ерозія, забруднення, засмічення та забур'янення земель.

Головною проблемою в районі і досі залишається рекультивация порушених. У 2010 році рекультивация порушених земель на території Бродівського району не проводилась. Відповідно до розпорядження голови Бродівської райдержадміністрації від 16.01.2006 р. № 11 «Про обсяги робіт з рекультивации порушених земель у Бродівському районі на 2006-2010 роки» у 2010 р. обсяги заплановані не були [2].

Перспективи поліпшення стану довкілля зараз залежать не стільки від намірів здійснювати природоохоронні заходи, скільки від реальних можливостей ліквідації наслідків уже нанесених екологічних збитків. З огляду на стан довкілля необхідно розширити мережу моніторингу за станом довкілля, впроваджувати нові безвідходні технології, здійснювати ефективну очистку викидів та скидів промислових підприємств, насаджувати зелені рослини, ввести плату за забруднення середовища.

На сьогоднішній день в районі існує 35 звалищ побутових

відходів і лише одне з них має необхідні дозвільні документи. Всі сміттєзвалища, крім Бродівського полігону ТПВ, влаштовані без проектів на їх будівництво а тому не виконують функцію природоохоронних споруд з екологічно безпечного захоронення ТПВ, що призводить до забруднення практично усіх природних ресурсів.

Станом на 01.01.2015 року узаконено 1 сміттєзвалище площею 5,96 га на території Бродівської міської ради, підготовлено матеріали погодження вибору земельних ділянок на 65 сміттєзвалищ загальною площею 32,5 га [2].

Не відповідають санітарним вимогам умови експлуатації та утримання Бродівського міського сміттєзвалища, зокрема недостатня кількість та неналежний стан спеціального технологічного транспорту та обладнання, не здійснюється збір і очистка дренажних вод, не об лаштовані контрольні свердловини для контролю забруднення ґрунтових вод, не проводиться контроль за видом відходів, що завозяться на звалище та їх облік, постійне систематичне ущільнення відходів та їх перешарування інертним матеріалом.

Сміттєзвалище розташоване біля автомобільної дороги Броди –Радивилів, прилегла до дороги територія засмічена.

В зв'язку з виявленими недоліками щодо утримання сільських сміттєзвалищ у 2011 році винесені постанови головного державного санітарного лікаря Бродівського району про тимчасову заборону експлуатації сміттєзвалищ у селах, Боратин, Підгірці, Ясенів [2].

За результатами перевірок дано приписи сільським головам із зазначенням термінів усунення недоліків.

Якщо взяти до уваги стан довкілля в районі та усі фактори, що впливають на нього, в регіональному масштабі екологічну ситуацію можна оцінити як помірно-сприятливу. На локальному ж рівні, в межах ділянок екологічної деградації, екологічна ситуація має задовільний, подекуди кризовий характер.

Література:

1. Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Львівській області. Екологія Львівщини 2006. – В-во

-
- Сполом, 2007. – 156 с.
2. Інформаційно-статичний довідник Бродівського району. Львів – 2014. – 167с.
  3. Результати лабораторних досліджень в населених пунктах Бродівського району Львівської області. Матеріали санепідемстанції м. Броди, 2018. – 312 с.

Мірза В., студентка

Науковий керівник: д.г.н., професор Царик Л.П.
ПРОСТОРОВО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ
ЗАПОВІДНОСТІ
ЛАНОВЕЦЬКОГО РАЙОНУ

Лановецький район розташований у північно-східній частині Тернопільської області. Межує на заході – зі Збарзьким, на півночі – з Шумським, на півдні – з Підволочиським районами Тернопільської області. По східній межі району проходить межа Тернопільської і Хмельницької областей [2]. Площа земель Лановецького району становить 63 234 га, із них 69,8% - рілля, 14,2% - сіножаті і пасовища, 6,17% - ліси та 4,5% - забудовані землі.

Лановецький район лежить у межах Подільської височини. Поверхня місцевості – пагорбна, лісова, рівнина. Більш круті схили горбів розміщені у долинах річок Буглівка (околиці сіл Буглів, Огризківці, Ванжулів) та Жиравка (околиці сіл Шили, Карначівка, Пахиня). Загалом по території району протікає 9 річок. Загальна довжина річкової сітки району становить близько 150 км. Основу гідросітки становить р. Горинь, яка належить до числа найдовших правих приток Прип'яті. Протяжність Горині на території району – 28 км. В районі є й інші річки: Буглівка, Жирак, Жердь, а також 37 ставків загальною площею водного плеса 980 га [3]. Станом на 01.01.2019 р.у Лановецькому районі зосереджено 20 об'єктів ПЗФ місцевого значення, загальною площею 2986,64 га, що становить 4,72% площі району.

Найбільшим за площею заповідним об'єктом Лановецького району є Вербовецького-Заліський загальнозоологічний заказник площею 2699 га, це територія всієї Вербовецької сільської ради.